

<p>Szerkesztői iroda: A KIADÓHIVATALBAN, hová a lap szellemi részét illető közle- mények küldendők.</p> <p>Kiadó hivatal: WOZÁL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE, hová a hirdetések s előfizetések bérmentesen küldendők.</p> <p>Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<h1 style="margin: 0;">KÖZÉRDEK.</h1> <h2 style="margin: 0;">Vegyes tartalmu heti lap.</h2>	<p>Megjelen minden vasár- napon egy nagy íven.</p> <p>ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>Egész évre</td> <td>4 frt.</td> </tr> <tr> <td>Fél</td> <td>2 "</td> </tr> <tr> <td>Negyed</td> <td>1 "</td> </tr> </table> <p>HIRDETMEYNEK DIJA: 3 hasábos petit sorért, vagy ennek helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyitlír sora 15 kr.</p>	Egész évre	4 frt.	Fél	2 "	Negyed	1 "
Egész évre	4 frt.							
Fél	2 "							
Negyed	1 "							

Az ipariskolák érdekében.

(B.) Általános és végeredményeiben nagyszabású mozgalom indult meg. A magyar iparosság emelése, szellemi kiképzetése és ez uton versenyképessé tétele az eszköz, melylyel a végezt: nemzetünk iparának közgazdasági életünk hatalmas tényezőjévé és vagyoni erejének fokozójává válását eszközölni és kivívni lehet. Bizonyára súlyos terhek nehezdednek a magyar iparosra. Az 1872. VIII. t.-cz. nem emelte versenyképességét, sőt inkább megbénította, mert a nagy iparszabadság készületlenül találta kézműiparosainkat a tökebirtokos, a gyáros, de leginkább a nyeglék, szélhámosok ellen. — És mégis a legnagyobb hátrány: korunk viszonyainak és követelményeinek megfelelő szellemi képzettség hiánya volt; — nem volt kifejtve benne a gyakorlati ügyességgel párosuló értelmi képzettség és műizlés, mely további haladásra is felkeltte az ösztönt. — Tíz év telt el már s az ipartörvény revizióját újabb meg újabb enqueket tanulmányozzák. javasolják, — és most reményünk lehet, hogy nemsokára meg is oldják. — Az iparos oktatás, a műizlés fejlesztése s ezzel kapcsolatban hazai iparosaink pártolása is mindinkább terjed a fővárosban s több vidéki nagyobb városokban. De a vidék kisebb városai bizony hátra vannak még e tekintetben. Gy.-Fehérvár és Abrudbánya nem állanak fennebb a jóakaratu kezdetnél. Nagy-Enyeden ugyan az alsó foku ipariskola egy előkészítő s két rendszer osztálylyal már 4-ik éve szervezve van, de még egy osztálylyal tetőzése s az iparoktatásnál oly nagy fontosságú rajtánítás szakszerű szervezése okvetetlen szükséges. — Az anyagi erő elégtelensége sok buzgó törekvésnek vetett akadályt, de a kitartás győzhet minden akadályon. — Ime a mozgalom megindult és annak élén oly kitűnő férfit látunk, ki nem csak szóval, hanem tettel, főuri bőkezűséggel és fényes tehetségének összes erejével szolgálja ez ügyet:

gróf Zichy Jenőt. Városlól városra jár kormányunk miniszteri biztosával: Jágoesi Péterfi Józseffel, s hogy minő hatással, tanusítják azok a fényes ünnepélyes fogadtatások, melyekben Szombathelyen, Pápán, Gyöngyösön, Egerben, Kolozsvárt részelték. — Hozzánk is elfognak jönni. — Legyenek üdvözölve körünkben!

Gróf Zichy Jenő jelentése az alsó foku ipar-iskolák szervezéséről.

A nm. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium ezen iskolák szervezése iránt tudvalevőleg már a mult év május havában tette meg az első lépést, midőn az ország összes törvényhatóságait felhívta, hogy tennének jelentést az iránt, ha vajjon történt-e eddig valami törvényhatóságaik területen, megfelelőleg az 1873. VIII. t. cz. 24. §. értelmének, — a mesterinasok iskoláztatására nézve? és kikérte, hogy ha nem történt volna semmi, adnának jelentést, hogy miként vélnek intézkedni.

A törvényhatóságok néhányank kivételével egyhangulag azt jelentették, hogy az iparos tanoncok a vasárnapi ismétlő iskolába járnak, hol 2—3 órai tanításban részesülnek.

Ez természetesen nem lévén elég, elrendeltetett az első foku ipariskoláknak szervezése a kiadott szervezési szabályzat szerint. E czélból, a mellett hogy a tanfelügyelők is utasítottak, kiküldetett, J. Péterffy József min. biztos, ki már a mult év október első uapjaiban megtette az első lépéseket s tényleg megkezdte a munkálatot.

En kezdettől fogva nagy érdeklődéssel kísértem ez ügyet, s így értesültem is mindig a történetek felől.

Január 15-éig a min. biztos Vác, Esztergom, Ersekújvár, Pozsony, N.-Szombat, Trencsén, Körmöcz, Ujbánya, Léva, Losonc, Sopron, Kaposvár, Miskolcz és Kassa városokban indította meg a tárgyalásokat. Akadály volt, hogy az ipartanodai bizottságot az első értekezleten sehol sem lehetett megválasztani s így csupán a nézetek cseréltettek ki. A min. biztos tehát december 2-áról kelt körirátában felkérte a törvényhatóságokat, hogy ezen bizottságok választassanak meg. Tupomásom szerint a felkért 68 törvényhatóságok közül 22 küldötte be a jelentést a végrehajtott választásról.

A fent elősorolt városokban tartott értekezletek alkalmával felkérte a min. biztos a hatóságokat, hogy a szer-

vezési munkálatot lehető rövid idő alatt küldjék be, a m abból állana, hogy megválasztatván a bizottság, a tanoncok összeírása, osztályozása, a tanerők megválasztása, a tanításra szánt napok és órák megjelölése, a költségvetés elkészítése eszközöltessék. Tuctommal eddig csak Losonc és Sopron küldte be munkálatát, és tényleg meg is kezdte a tanítást. Állítólag Kaposvárot is folyik már a tanítás, de munkálat onnan még nem érkezett fel.

Igy állott az ügy január 15-éig. Egyetértve a közoktatásügyi miniszter ural, elhatároztam magamat a miniszteri biztossal utazni, s közösen odahatni, hogy a czél mielőbb eléressék.

Tárgyaltunk eddig Szekesfehérvárt, Veszprémben, Szombathelyt, Pápán, Debreczenben, Nagy-Károlyban, Szathmárt és Maros-Szigeten. S most saját személyes tapasztalatomból mondhatom el a következőket.

Az iparosok és hatóságok részéről a legjobb akarral találkozunk — Mindenki átlátja és érti a keres nagy fontosságát, akarna is tenni, tesz is a mit tenni. Sőt örömmel constatálhatom, hogy vannak helyek, hol maga a megye egész tekintélyével s áldozatkészséggel lép fel, mint pl. Szombathelyen, hol nem csak azt, mit most czélozunk, hanem ennél lényegesen többet akarnak is fognak is tenni. De a legjobb akarat a legőszintűbb törekvés hajtórést szenvednek azon szervezeten mondhatnám anarchikus állapotokon, melyeket az 1872. VIII. t. cz. — t. i. az ipartörvény — az iparosok között teremtett.

Megbágyatik ebben az iparosnak, hogy tanonczai az ipar-, esetleg az ismétlő iskolába küldje. — sőt kiszabatik büntetés is az esetre, ha ezt nem teszi. De azért az ismétlő iskolába alig jár a tanoncok tele. — mert az iparhatóság jelen szervezetében az ellenőrzésre képtelen; s aztán az ipariskola sehol sincs, hiszen a törvény nem határozta meg, hogy ki állítsa azt fel.

Az ipartársulatoknak semmi előny sem biztosítottván, a társult iparosok csak terhet viselnek, míg az iparosoknak egy inposans szakma nem lép társulatba s megkárosítja azokat, kik társulatban vannak.

A városok szegényeknek vallják magukat, az iparosok még szegényebbeknek — s mégis mindenki örömet tesz, ha érdekeit törvény által védve látná.

Nem czéлом a tapasztaltakat itt felsorolni, szükség esetén elfogom ott és annak idején mondani, hol ennek helye lesz, akkor ugyanis, ha az ipartörvény reviziója napi rendre kerül. Ezuttal csak felhívnam a kormány figyelmét a következőkre.

Gyakran találkozunk a Sándor József és Málnási József neveikkel. Mind kettőnek egyházunkban folytatott szolgálati ideje az enyedi ref. egyház életének levirágzóbb és majd legszomorubb korával esik egybe. Sándor J. 1837-ben lett enyedi pappá és 1856-ban szűnt meg az lenni. Málnási 1839-ben lett Enyeden énekes és tanító s az maradt ugyan ott halálig. Az első 19, a más 33 évig szolgált egyházközségünkben. Erre az időre esnek a szép negyvenes évek, melyekben Enyed és egyházunk valóban virágzó állapotnak örvendhettek. Erre az 1949-ik év. Ezt az esztendőt olvasóm előtt — az elmondottak után — elég csak megemlítenem. Az egyszerű fölemlítésből is tudhatjuk, hogy reánk enyedikre mit jelentsen ez: 1849. Mit jelentsen az enyedi ref. egyházközségre. Erre esnek a szomorú emlékü ötvenes évek, melyeknek főleg elein vityák Enyed város és a benne létező egyesületek a létérti erős küzdelmeket.

Sándor József és Málnási hiveikkel együtt éltek át Enyed, s az enyedi ref. egyház legszebb, legboldogabb éveit, együtt viselték a forradalmi idők iszonyu sanyarúságait és szenvedéseit s a békének a hazában bekövetkezett helyreálltával, hiveikkel együtt tértek vissza mindketten a romok mellé, azok között velük együtt hullatták könyveiket s velük együtt munkálkodtak, hogy az enyedi ref. egyházközség halottaiból új életre keljen.

Eszökbe sem jutott ekkor, hogy szolgálatjukat más egyháznak ajánlják fel s megváljanak Enyedtől, hol a nyomor vonta volt fel sátorát. Nélkülöztek panasz nélkül, s teljesítették kötelemüket hiven, zugulódás nélkül. Pedig akkor könnyen tehetők volna, hogy idehagyják Enyedet s menjenek át más egyházközségbe, hol kevesebb nélkülözéssel s kevesebb fáradsággal lehetett volna élniök.

Sándor J. a mellett, hogy a legnemesebb lelklétű emberek sorába tartozott, egyszersmind kiváló pap is volt. Erőtlen zengzetes érczes hang; élénk, folyékony, rokonszenves előadás; a kor színvonalán álló tudományos készütség; meggyerő társalgási modor, élénk kedély, hivatása körében szigorú lelkiismeretesség, mélyseges felebaráti szeretet, emberbecsülés, szerénység, önzetlenség voltak tulajdonai.

Hasonló elismeréssel nyilatkozhatom Málnási Józsefről is, mint emberről és egyházi szolgáról.

TÁRCZA.

A nagyenyedi ref. egyházközség 1849-ben.

(Vége.)

Végül még egy pár szót, melyeket a méltó elismerés, és a kegyeletos visszaemlékezés mondanak tollam alá. Följegyzéseim rendén azt írom, hogy az egyház tőkéinek kikéftetéséről szóló kötvények 1848. novemberében az egyház ladájának feltörése és kirablása alkalmával megsemmisítették. Ez igaz. Nem maradt meg az enyedi ref. egyháznak annyi kötvénye sem, melylyel közel 50.000 m. forintra menő kikéftetett tőkekövetelésből avagy csak egy garas kinél lételet documentálhatta volna.

De másfelől igaz az is, hogy a mint a viszonyok a hazában és Enyeden némileg rendeződtek, az egyházi előjáróság felszólítására az adósok közül többen nem vonakodtak tőketartozásukat beismerni s arról új kötelezvényt adni. Így aztán 1850. és az utána következő években megkerült az egyháznak közel 21.000 frt tőkéje. Teheték volna — mit fájdalom tett, is nem egy adós, — hogy bizonyításra hívják fel az egyházat. Nem tették. Eljárásuk szép és nemes volt. Megérdemlik, hogy részökre méltó elismeréssel adozzunk. Azon tőkeösszeg megkerültével vált lehetővé hogy az egyházközség anyagi ügyeit lassankint rendbe hozhatta.

Említést tettem arról is, hogy az egyház levéltárának feltörése és szétszórása alkalmával elpusztultak az egyháznak jegyzőkönyvei, alapítványi levelei s más értékes okmányai.

Jegyzőkönyvei, alapítványi leveleiből mai napig sem került meg semmi, más nemű irományából egy kevés igen. Ezeket Keul István luth. lelkész fia, József. — jelenleg m. kir. törvényszéki elnök Deézsen — szedte össze a luth. papilak udvarán, mindjárt a pusztulást követő napokban, s biztosság okáért levitte magával Sz.-Sebesbe. 1850. ápril. 28-án Hank József, Enyed város akkori főhadnagya, által az egyház előjáróságának átszolgáltatta. Ezen régiebb időkben kelt irományok tulnyomó része fun-

dorum specificatio; van közöttük közpénztári számadás is, egy pár évről. És vannak olyan okmányok, melyek némi világosságot derítenek egyházközségünk érdekes multjának egyes kiválóbb mozzanataira. Kétségen kívül nagy nyereség, hogy szépen rendezett, eléggé gazdag levéltárunkból ennyi is megkerült. Ez a Keul József érdeme. Ha ő nem siet össze szedni, a mi kevés akkor még levéltárunkból összeszedhető volt, aligha el nem pusztul az is az utolsó darabkáig. Illó tehát, hogy Keul József eljárásáról is elismeréssel emlékezzünk meg.

Arról is szólottam, hogy 1882-ben megkerült az egyháznak egy szép uraslati pohara, — az melynek öblén kívül igen szép dombor művek, mythologiai alakok vannak. Ez tulajdonképen még nem jött vissza az egyház tulajdonába. Jelenleg a gy.-fehérvári kir. törvényszéknél van letéteményezve, mint corpus delicti egy bűnperben. Elég az, hogy 33 évi rejtetgetés után napfényre került, az egyház nyomában van s meg van adva a lehetőség, hogy tulajdonába vissza szerezhesse. Ezen pohárnak különösen antique értéke nagy. Változatos multunk emlékének szálai fűzik hozzá egyházközségünk hiveit. Sayman József csendőrhadnagy érdeme, hogy e szép pohár előkerült. Az ő leleményessége, dicséretreméltó ügybuzgalma nélkül lehet, hogy az enyedi egyház későre, vagy tán soha sem jutott volna emez igen becses emléknék nyomába. Sayman József neve is méltó tehát, hogy e helyen méltányló elismeréssel fölemlitsen.

Előfordul a Medgyesi Sándor neve. Ez a férfi akkor vette át az egyház ügyeinek vezetését, mikor azok a legzsiláltabb állapotban valának, s mikor nem igen volt senki hajlandó, hogy az egyház ügyeinek élére álljon. Ő nem vonakodott azt tenni, sőt tette kész örömmel. Az ő vezetése alatt kezdett a n.-enyedi ref. egyházközség halottaiból öbredezeni. Fáradtott, munkált, áldozott erőinek mértéke szerint nemes buzgósággal avégre, hogy eme Sionunk romjaiból újra épüljön. Csaknem két évig vitte a diszes, de nehéz kötelemekkel egybekapcsolt főgondnoki tisztet. Elhalt 1851. június hó 25-én. Megérdemli, hogy kegyelettel emlékezzünk róla.

Az ipartörvény revíziója ma már elodázhatatlanná vált s én részéről nem látok semmi okot a halogatásra. — Továbbá jelezhetem már ma, mi különben is meggyőződésem volt mindig, hogy a kényszer-tanulás, a tanonez, segéd és mester kvalifikációjának meghatározása, a tanonezok taníttatásával járó terhek arányának szabatos meghatározása és az első fokú iparhatóságok ezúlszerű szervezése az ipartörvény novellában a leghatározottabban kifejezendők.

Egy különben is a gyár és szabadipar s a kereskedés nyomása alatt álló terhes adókkal megrótt osztály, melyet a legutóbbi viszonyok készületlenül találtak, egy osztály, mely teljesen elhanyagolt, holott ennek az állam alkotó részének kell lenni, joggal követelheti, hogy helyes törvény által a végelnyemástól megmentessék és megmentessék ekként a kézműipar a tökéletes elpusztulástól, mi bekövetkezik és elvesz az osztály, ha a kormány és törvényhozás nem sietnek a szükséges intézkedéseket megtenni.

Budapest, 1883. február 2-án.

Gróf Zichy Jenő.

Az iparos tanulók iskolájának szervezete.

A magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1882. év aug. hó 16-ik napján 23439. szám alatt az ország alóbbi fokú ipar-iskolái számára egy „szervezetet” tett közzé.

Ezen miniszteri szervezet az alóbbi fokú ipariskolai tanfolyamot 3 évre osztja be, mely három évi rendes tanfolyamot egy előkészítő osztály előzi meg, mely azon iparos tanulók részére rendeztetik be, kik vagy semmit, vagy igen keveset tanultak. Ezen osztály tantárgyai: írás, olvasás és a számvetés elemei, hetenként 4 óra. A rajzolásból a szabadkézi rajz alapfogalmait.

Az iparos iskolák tanterve.

I.-ső osztály.

1. A szabadkézi rajzolás alaptételei, hetenként legalább 2 óra.
2. Mértan és mértanrajz, hetenként legalább 1 óra.
3. Magyar nyelv: olvasás és fogalmazás heti 2 óra.
4. Számítás és mértan heti 2 óra. — Összesen legalább 7 óra.

II.-ik osztály.

1. Rajz: szabadkézi és mértanrajz, hetenként legalább 3 óra.
2. Magyar nyelv: olvasás és fogalmazás hetenként 2 óra.
3. Szám- és mértan hetenként 2 óra. — Összesen legalább 7 óra hetenként.

III.-ik osztály.

1. Rajz: szabadkézi- és mértanrajz hetenként legalább 3 óra.
2. Magyar nyelv: hetenként 2 óra.
3. Szám és mértan: hetenként 2 óra. — Összesen legalább 7 óra.

A mint látható a „szervezet” a fősúlyt a rajztanításra fekteti, s hogy a tanítás annál sikeresebb legyen, külön tanterv szerint lennének oktatandók: 1. az építő iparosok, 2. asztalosok és esztergályosok, 3. építő- és műlakatosok, 4. bádógosok és rézművesek, 5. gépészek, 6. arany- és ezüstművesek, 7. kárpatosok.

Ilyen egyházi szolgáltnak nem lett volna nehéz mindjárt a forradalom után Enyedről távozni, ha ugy akarnak. Nem akartak és nem mentek. Távol legyen tőlem, hogy legtávolabbról is czéloznék Basa Mihály lelkészre, ki 1849. őszén Harasztosra ment át. Maradt volna ő is szívesen. A két pap közül egyiknek Enyedtől akkor meg kellett válnia. Teendője, igaz hogy lett volna elég mind kettőnek, de nem volt miből megélni. Egy is alig teudóhatott.

Sándor J. 1856. végén ment át a felenyedi kis egyházközségbe kifáradtan s rongált egészségi viszonyok között. Ott élte le életének hátra lévő éveit — elvonultan, csendesen. Utolsó lelkézi szolgálatát is régi, kedves egyházközségében Enyeden végezte, egy cholera-ban elhalt ifjú koporsója mellett 1873. aug. 2-án. Azon hó 7-én kimult. A volt ohajtása, hogy porai szülővárosa temetőjében helyeztessenek örök nyugalomra. Ohajtása szerint történt.

Málnási József énekvezéri szolgálatát az enyedi egyházközségben kezdte, itt is végezte. 1872. október 23-án.

Hiveik koporsójukat a legmélyebb részről és kegyeletes elismeréssel kísérték sirjok széléig, kísérté mondhatni egész Enyed felekezeti különbség nélkül.

Ők, a hű szolgák, ott alusszák örök álmukat az enyedi ref. egyház temetőjében, az egyházközség pedig, melyet a legnehezebb időkben szolgáltak, annyi megpróbáltatások dacára is, él; Isten jóvoltából, és saját magában rejlt erejének dicséretes mérvben kifejlésze és felhasználása folytán veszteségeit nagyrészen helyre épülte, régi tekintélyét vissza nyerte, sőt nagy a reményünk, hogy a proféta szavaival élve: „ennek az újra épült háznak dicsősége nagyobb lesz, hogy nem az első háznak dicsősége volt s a dand seregeknek Ura e helyen békességet.”

Vajha a mi reményünk és ohajtásunk szerint lenne!!!

Szilágyi Farkas.

E tanterv ily alaku kivonatát szükségesnek tartók közölni különösen azon okból, mert, a mint remélhető, Gróf Zichy, és Jágoesi Péterfy urak a napokban városunkat is meglátogatják, hogy az iparosok oktatás felől tájékozást szerezzenek, s hogy ezen iparosainkat oly közelről érdeklő ügyben tanácskozzanak az illetékesekkel. Ajánljuk városunk iparosainak, hogy most kísértsek meg saját érdekükben az iparos oktatás kérdését úgy megoldani, a mint azt városunk örök érdekei kívánják.

LEVELEZÉS.

Gyula-Fehérvár, 1883. febr. 6.

Gyula-Fehérvár város képvisellete folyó évi január 31-én, február 1-én és 5-én rendes közgyűlést tartott. Elnök: Novák Ferenc polgármester, jegyző Apolján Ignác főjegyző, a képviselők szép számban voltak jelen.

I. Elnök által előterjesztve: 1. Soronkívül előterjesztett a rendőrkapitány kérése még két rendőrszolga, — s a belvárosba még két éjjeli őr felvétele és beállítása iránt; megadott, azonban utasított a rendőrkapitány a közrendészeti szabályok szorosabb szemellett tartására. — 2. A szakbizottságoknak a szervezeti szabályok értelmében 1883-ik évre leendő újjászervezése. Csekély kivétellel a korábbi választottak meg. Kolozsvára román. kath. egyházmegyei referensé választott Bíró Béla megürit helye is betöltve, lelkes működéséért köszönet és elismerés szavaztatott. — 3. A katasteri földadó munkálatokhoz egy bizottság megválasztása ajánlatván: megválasztott egy kilenc tagú bizottság. — 4. Elnök polgármester emlékeztetőbe hozván a képviselőknek, a sétatér kezelése iránt hozott határozatát, a kezelő bizottság újja alakítását ajánlotta. A korábbi bizottság meghagyatván, kimondatott, hogy mindaddig míg kellő szabályrendelettel nem bírnak, melynek elkészítésére utasítva is lett, működésük csupán véleményadásra és javaslattevésre irányulhat. — 5. Hasonlóan elnöki előterjesztés folytán: a gyámhatósági rendszabályok értelmében beválasztott négy pótlónok. — 6. A pénztárnok lemondása folytán, előterjesztve a köz- és árwapénztár átvételéről szerkesztett leltár azon bejelentéssel, hogy a közpénztártól az árwapénztár valamint egyes alapok elkülönítettek: ezen előterjesztés egyelőre tudásul vétetett, s a tanács a pénztár állásának teljes tisztázására, s az eredmény bejelentésére felhivatott. — 7. Előterjesztett volt pénztárnok kérése, megszavazott nyugdíjának folyóvá tétele iránt. Miután a pénztár állása teljesen tisztázva nincs, egyelőre, kegydíj czimén, január, február és mártius havára 30—30 ft összeg kiutalása határozatott. — 8. Elnök polgármester egy kimutatást terjesztett elő fedezetlen adóhátralékokról és egyes felekkel szemben fennforgó tartozásokról, melyeknek egy részét kifizettette; Polgármester bejelentése és megtett intézkedése tudásul vétetett, megbízatván tanács a még fennálló tartozások tisztázására, s a tényleg fennmaradó fedezetlen összeg bejelentésére.

II. Tanács előterjesztésekben. 1. A nmltgu m. kir. honvédelmi miniszterium leirata, hogy Gy.-Fehérvárra ez idő szerint honvédszázalaj át nem helyezhető. Tudásul vétetett. — 2. Alsó-Fehérmegye közg. bizottsága másodfokú elutasító határozata az 1882. évre kivetett közmunka szolgálmány ügyében. A harmadfokú bizottsághoz leendő megfelelőzése mondatott ki. — 3. M. kir. pénzügyigazgatóság végzése és értesítése, hogy M.-Portus bor- és húsfogyasztási adógye A.-Fehérmegye alispánjánál áll. Tudásul vétetett. — 4. Bejelentése annak, hogy Gy.-Fehérvár városra tulzottan kirótt és fedezetlen maradt 1417 ft 30 krnyi czukor-, kávé- s söradó elengedése iránt a nmltgu m. kir. pénzügyminiszter urhoz intézett folyamodványra a kirótt összeg felhajtása 3 hóra felfüggesztetett és kedvező eredmény várható. Tudomásul vétetett. — 5. Bejelentése, hogy a városi javadalmak bérletei biztosítva lettek. Tudomásul vétetett. — 6. Glück Rudolf javadalmi bérlő kérése a bérlet biztosításul atya jótállásának elfogadása iránt. A kérésnek ezuttal kivételesen hely adatott. — 7. Jelentés arról, hogy a város tulajdonában volt Dergán-féle ház az előbbi vásárló, Muzáth Alberttől átvételén, Körner József utóbbi vásárlónak átadatott. Tudásul vétetett. — 8. Bejelentése a városi legelő haszonbérbe adásával elért eredménynek. Ezzel kapcsolatban több városi lakos folyamodványa a bérbeadás ellen. Az árverezés megsemmisítve azon feltétel mellett, hogy bérlő csak a házi kezelésnél megállapított díjak szedhet, hogy idegen községi marhát a legelőkre fel nem vehet, s hogy bérlő a maga részéről csak bizonyos számú marhát legeltethet, újabb árverezés tartása rendeltetett el. — 9. Bejelentése annak, hogy az eladott házhelyek között építendő boltíves szatorna vállalata iránt az árlejtés megtartása után más vállalkozó ígéretével kedvezőbb eredmény érte el. Tudásul vétetett. — 10. Jelentés az ó-temető nevű városi szántók bérbeadásáról. Tudásul vétetett. — 11. Előterjesztés a városi erdő mikénti kezeléséről; ezzel kapcsolatban több városi lakos folyamodása a szokásos favágatás és kiosztás betiltása miatt. Az erdőgazdasági üzemtervnek helyesbítéseig a favágatás tilalma továbbra is érvényben hagyatott. Elhatározatott az üzemterv kijavítása; — továbbá miután a város

saját erdejét szakképzett erdőzeti közeg hiánya miatt törvényszerűleg nem kezelheti, a város csoportosul a megye által megállapítandó erdőzeti kerületekhez s eshetőleg a Gy.-Fehérvári kerülethez. — 12. Miniszteri biztos Jágoesi Péterfy József átirata az ipariskolák szervezése s egy ipariskolai bizottság kiküldése iránt. E czéla egy 7 tagú előkészítő bizottság választatván meg, a tanács egyuttal utasított az iskolai és nevelési czélokra szolgáló alapok egyesítésére, rendezésére s az eredmény bejelentésére. — 13. A városi rendőrkapitány jelentése és kérése a rendőrszolgák részére készített nyári ruházat 25 ft-ra terjedő összegének megszavazása iránt. — Megszavaztatott.

III. Szakbizottsági véleményekkel.

1. A nmltgu földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium leirata az iparfejlesztés ügyében. Gazdasági bizottság azon véleménye, hogy városunk töképezések hiányában s fennforgó mostoha körülményeknél fogva az ipar fejlesztéséhez ez idő szerint hozzá járulni nem lehet, elfogadtatott. — 2. A kolozsvári m. kir. állam-jószágigazgatóság ajánlata a m.-portusi italmérségi regale jog s a vendéglő megvásárlása iránt. A gazd. bizottság véleményéhez képest mellőztetett. — 3. M.-Portus község közgazgatási rendezésének ügye. Előleges intézkedés tétel és egy javaslat előterjesztése a polgármester kiküldetett. — 4. A városi piaci és üzérkedési vámtarifa revíziója ügyében. A gazd. bizottság utasított a helyi és jelenlegi üzleti viszonyoknak megfelelő új tarifák készítése és előterjesztése. — 5. A helybeli távirda állomás főnöksége átirata a várban felállítani tervezett fiók-állomás költségeihez való hozzájárulás iránt. A városi község nem járulhat hozzá. — 6. A házalás beszüntetése iránt előterjesztett szabályrendelet elfogadtatván, a felsőbb jóváhagyás kieszközölésére tanács megbízatott. — 7. Csoma Béla, volt polgármester, kérése végkielégítési összeg megszavazása iránt. Gazd. bizottság véleményével szemben 100 ft fizetési előleg, tartozásának elengedésén kívül, elutasított. — 8. Bányai Károly zálogházi tulajdonos kérése a törvényesen megengedett 20% kamat 25%-ra való felemelésének pártolása iránt. A gazd. bizottság 24% ajánlata ellenére kérelmes elutasított. — 9. Glück Rudolf szeszgyáros kérése a városi legelő helyből gyári czélokra egy kis részlet átengedése iránt — elutasított. — 10. Dr. Hirsch József orvostudor oklevelének kihirdetése. Tudásul vétetett. — 11. Karner János okl. állatorvos kérése a város állatorvosává leendő alkalmaztatása iránt. Miután ily állomás rendszeresítve nincs, a kérelem tekintetbe vehető nem volt. — 12. Volt városi kórházgondnok kérése az 1870., 1871., 1872. és 1873. évre beterveztett számadása rendén felmerült 295 ft 67 kr követelésének kiutalása iránt. Követelése igazolt nem lévén, igényeivel a törvény rendes útjára utasított. — 13. Özv. Kőrösi Jánosné kérése a legeltetési díjak elengedése iránt. A kérvénynek hely adatott. — 14. 15. 16. Özv. Dániel Jánosné, özv. Arany Samuné, özv. Balogh Károlyné könyöradomány iránti kérése. A szegények alapjának kimerülte miatt elutasítottak.

Elnök által előterjesztett még Berreck Károly helyettes pénztárnok kérésefizetésének folyóvá tétele végett. A rendes 600 ft fizetés és 200 ft pótlék megszavaztatott.

A kisedőrv-egylet kérése, a megszavazott, — 500 ft segélyösszegnek 10 évre leendő megszavazása; ezenkívül az intézet felépítésére egy közhely átengedése iránt. — Véleményezés végett kiadott a gazd. bizottságnak.

r. I.

Alvincz, 1883. febr. 4.

Árva községünkről csak igen ritkán lehet egy-egy czikkecskét olvasni a „Közérdek” becses hasábjában, holott tárgy dolgában ugyancsak bővelkedünk.

Ha a tekintetes szerkesztőség szerény soraimat jó szívvvel látja, szívesen vállalkozom koronként írni az érdekesebb dolgokról.

Ez alkalommal értesitem, hogy az önkényes tüzoltóegylet végre elhatározta azt, melyszerint ezentul megfogja tartani az éjjeli őrséget nem csak nyáron, de télen is. E tárgyban be is nyújtott a kérés a tekintetes városi előjárósághoz, a melyben az egylet a városházánál levő fűthető üres termet vagy valamely más alkalmas helyiséget és tüzelő anyagot kért az éjjeli őrség megtartására. Kéretett továbbá az is, hogy a városi éjjeli őrk rendeltessenek az egylet felügyelősége alá.

Az előjáróság azonban 1883. február 2-án kelt válaszában semmit sem adott meg, hanem utasította az egyletet, hogy a fűthető helyiségről a saját költségén gondoskodjék.

Örvendetes dolog azonban az, hogy az alvinczi polgárok közül többen részvényes magtár-egyesületet alakítottak. Különös kötelességemnek fogom tartani ezen intézmény fejlődéséről gyakran, hű jelentést tenni.

Borbereki.

A n.-enydi polgári olvasó-egylet bálja.

Ez a bál volt Carnevalunk koronája vagy tán inkább koszoruja virágokból, bájos lánykák, szép menyecskék virágjaiból. Istenem, mennyi szép virága, kincse is van ennek a szegény Enyednek. Pedig nem is öt hívják „kincses“-nek, hanem Kolozsvárt — neveztek egykor. Bizony nincs is drágább kincs, mint a szépség, fiatalság, hát még e kettő együtt! Hogyne lett volna így és ez a mi bálunk. E kettővel pedig de hogy nem egyesült jó kedv, pezsgő jó kedv. S hogy mi se hiányozzék — hogy hogy nem — még jó zene is került. Mint-ha nem is a mi barna zenészeinktől telt volna ki.

Mihelyt a bálanya, özv. dr. Donogány Jakabné megjelent vezetve és fogadva a rendezők által s üdvözölve lelkes éjjenekkel és megnyitotta a táncot: felpetüdt a visszafojtott jókedv, s nem is voltunk fogytán reggel 4 óráig. 28 pár lejté, hol pedig aprózta, itt elandalodva, ott meg ugrándozva, most csak simán lépve, majd amugy tippeve — színt jobban jönne leírni azt versbe, (ha már t. i. ahhoz is mint sok egyébhez elég volna a jó akarat!)

Folytassuk tehát prózában a költői tárgyat és szedjük meg egyszer koszoruba a virágokat, hölgyeinket, felsorolva betűrendben neveiket. (Betűrendben, mert: „ninesen rózsza tövis nélkül.“)

Tehát: gr. Busseulné, dr. Boezné, dr. Bartókné, Domokos Pálné, Folyovich Sándorné, Farkas Mari, Hegedüs Gyuláné, Kovássy Károlyné, Müller Mihályné, Sikorszky Jánosné, Szász Józsefné, Török Bertalanné, Ujvári Imréné, Vajna Károlyné, Vájsz Ida, Vincze Dánielné urhölgyek, Hajnal Anna, Laub Berta, Lázár Czili és Irén, Török Róza, Török Zelma, Zalányi nővérek, Winkler Bella, Wint Kata kisasszonyok sat. Tehát kétharmadát a nőknek asszonyok tették. Valóságos menyecskebál!

A hölgyek közül fekte selyem öltözékben jelentek meg: a bálanya (atlasz, fehér esipke dísz.) gr. Busseulné, dr. Boezné, dr. Bartókné, Sikorszky Kovássy, Domokosné, Müllerné, Farkas Mari, Ujváriné. Vajná né szürke selyem, piros atlasz dísz, himzéssel, Szász Józsefné halvány sárga faille, Török Bertalanné kék selyem, sötét kék bársonnyal, Hegedüs né kék selyem, nefelejtsekkkel, Folyovichné barna, piros virágú selyem szövet, Vinczené piros selyem, fehérvirág díszítéssel, Vájsz Ida szürke selyem, piros bársonnyal, Winkler Bella égszínkék atlasz, fehér virágok, Lázár Cz. kékselyem, ezüstös tarlatán, Lázár I. piros szatin, fehér tarlatán, Zalányi nővérek fehér tarlatán, kék atlasz díszel, Török Zelma piros tarlatán, fehérvirág, Török R. fehér szatin, ezüstös tarlatán, Wint K. rózsaszín tarlatán, Laub B. sárga tarlatán, kék virágokkal.

Az egyleti választmány és rendező bizottsági tagokat — kiknek elnöke Török Dániel, alelnöke pedig Kovács Gyula polgármester — nem is említve, férfi közönség épen szép számmal volt jelen. Busseul Henrik grófot, ifj. Zeyk Károlyt, Pogány Jánost, dr. Kovács Ödön igazgató tanárt, a főtanodai tanári kar több tagját, s még sokat a honorariók közül láttunk, hogy élénken vettek részt az időtöltésben. Örömmel constatálhatjuk, hogy mindkét honvédszázalaj tisztikarának számos tagja jelent meg bálunkban, s a helybeli esendőr-állomás is képviselve volt parancsnoka Kovács Károly főhadnagy személyében. Polgáraink közül azonban kevesen mutatták magukat a polgári olvasó-egylet báljában, a nők részéről is kevesen jelentek meg közülök, a fenebb említettek kivül csak még Polonyiné és Derzsinné asszonyok által levén ők representálva.

E táncestély kiváló sikerét bizonyára tetemesen előmozdította a bálanyának társas körünkbeni közkedveltsége. A kitünő hangulatot pedig nem kis részben emelte a tánczosok tulnyomó száma, a zene jóságja s azon körülmény, miszerint a kaszinó helyiségeiből átalakított 3 étterem szolgált a közönség kényelmére. Na de a vendéglőst is illeti dícséret: vacsorája jó volt. Drága, de jó! Bora nem olyan drága, de nem is olyan jó.

A rendező bizottság által a bálanyának átadott, fehér primula alapon, fehér cameliákból, rózsza bimbókból, gyöngyvirág és cyclamenekből alakítva levő pompás virágokréta becsületére válik a pesti Fleischmann és Weber cégnek, mely azt kiállította.

A fenyőgalyakkal díszített terem, a francia-negyesekek s egyáltalában az egész bál rendezése a rendező bizottság tagjait dícséri, a kik fáradozásainak legszebb jutalma: a mulatság minden várakozást felülmúló sikere; meg az édes öntudat, melyben azonban tudósító is osztózik, ez levén az ő kikötött honorariuma.

Y.

A hushagyó keddi pique-nique.

Az ideai zajos mulató évad rövid, de vigalmakkal zsufolt életét hushagyó kedd éjjelén a főtanodai ifjuság által rendezett nagyszabású házias mulatságban fényesen fejezte be, mintha csak mindaz a kedélyesség és vidám fesztelenség, mely a bálók egyik s másikából elmaradt, ide gyült volna össze. — Az igaz, hogy közre is játszott minden körülmény, hogy ezt lehetővé tegye. Együtt volt itt egyfelől — kevesek hiával — az enyedi közönség színe-java, s másfelől a rendezés és, ellátás is rég nem tapasztalt tapintattal és ügyességgel volt elintézve. Ezért első sorban a derék házi asszonyokat: Lőte Lajosné,

Müller Mihálynét és Czirner Józsefnét illeti a dícséret és elismerés. Annyi ügyességgel, oly kiváló pontossággal végezték nem kis fáradsággal járó háziasszonyi teendőiket, hogy a nagyszámu társaság a legnagyobb elismeréssel és meglepéssel fejezte ki ott helyt közönségét. Dícséretes buzgósággal szorgoskodott a segédkezésben az ifjuság is. Hogy is ne ily kedves előjáráság vezetése alatt! — Főlölesleg emlitünk, hogy a vacsora a legvidámabb kedélyesség közt folyt le, zenével és felkösöntésekkel fűszerezve. Aztán ismét elkezdődött a megszokott táncmulatság s folyt tularadó jó kedvvel reggeli félhat óráig. A négyeseket 36—40 pár járta. Ott voltak a fiatal asszonyok közül, az emlitettek kivül: Balla Károlyné (Hidalmás), özv. dr. Donogány Jakabné, Hegedüs Gyuláné, Krizmanits Vilmosné, dr. Magyar Károlyné, Póka Kálmáné, Pöschel szadassné, Török Bertalanné, Vajna Károlyné, Vincze Dánielné stb. — A lányok közül: Finna Giza, Gáspár Jolán, Lázár Czili, Lázár Irén, Medgyes Erzs, Navratil Josefina és Vilma, Radivo Helen, Radó Mariska és Ilona, Szöllösi Berta (Sárd), Toczaer Vilma, Török Róza és Zelma, Vajna Janka, Varró Róza, Veress Mari, Winkler Bella, Zalányi Irma és Róza (Obrázsa), Zakariás Vilma stb.

Ha ily kedves és szép közönséget képesek összehozni azok az ugynevezett tarisnyás bálók, alig lehet esdálkozunk, hogy a mulatni vágyó közönség a formális nagy bálók rovására inkább ilyenekbe vágyik.

A JÖVŐ HÉTEN.

Febr. 12. Gr. Zichy Jenő és Jágoesi Péterfi József az ipariskola szervezése érdekében városunkba érkezvén, e tárgyban vasárnap d. n. előterkeztet tartatik.

Febr. 14. M. közigazgatási bizottság gyűlése.

Febr. 15. A n.-enyedi honvédlaktanya építésére vonatkozó árlejtés a meghelyezésénél.

— D. n. városi közgyűlési előterkeztet.

Febr. 16. Városi közgyűlés, (tárgysorozatot lásd a vegyesek rovatában.)

Nyilvános számadás.

A nagy-enyedi polgári olvasó-kör folyó hó 3-án tartott báljának összes bevétel: 218 frt, kiadása: 110 frt 40 kr. tiszta jövedelme: 107 frt 60 kr.

Felülfizettek: dr. Bartók György 1 frt, Csató János alispán 1 frt, dr. Dárday Sándor 5 frt, Folyovich Sándor 2 frt, ifj. Gáspár János 1 frt, Grünfeld Elek 1 frt, Kun József 1 frt, Lázár Károly 50 kr, Löcsy Lajos 1 frt, dr. Magyar Károly 1 frt, Supka Béla 50 kr, Szilágyi Farkas 1 frt, ifj. Winkler János 2 frt, N. N. (Wokál J. által) 1 frt, N. N. (Wokál J. által) 1 frt.

Midőn a nemes ezél (az olvasó-kör könyvtárának gyarapítása) érdekében az összes felülfizetőknek halás köszönetnek fejezzük ki, egyszersmind külön kiemeljük bálunk széplelkű lady-patronesse-nek özv. dr. Donogány Jakabnének nemes áldozatkészségét, ki jegyét 100 (száz) frttal váltotta meg s így nevét városunk egyik lényeges közművelődési eszközének gyarapításában is megörökítette. Fogadja ismételtlen kifejezett halás elismerésünket.

A polgári olvasó-kör választmányának megbízásából.

Fogarasi Albert,
titkár.

Nyilvános számadás.

Mult év nov. 2-án Torozokó-Sat.-Györgyön kiütött tűzvész alkalmával károsultak javára tanácsunk által eszközölt könyör-adomány gyűjtésének eredménye a következőkben tétetik ezennel közre.

Adakoztak: a n.-enyedi műkedvelő-társulat 20 frt, gr. Busseul Henrik 1 frt, Háp Jakab 10 kr, Veress Albert 10 kr, Veress Zsigmondné 10 kr, Mártonfi 40 kr, X. 10 kr, Mangezius 20 kr, X. X. 10 kr, valaki 10 kr, Grünzeveig Henrich 20 kr, N. 20 kr, Ungár Sámuel 10 kr, Korbuly Bálint 20 kr, Ungerpek Miklós 1 frt, Jakabfi Antalné 20 kr, Winkler János 1 frt, Szerelmes 10 kr, Nuridzsán Mihály 20 kr, br. Splényi Henrich 1 frt, Adtam 50 kr, Kőrösi főhadnagy 20 kr, Scheidel József 30 kr, Löcsy 30 kr, Détesy K. 20 kr, Zeyk Kálmán 1 frt, dr. Magyar 1 frt, En adtam 20 kr, Szentpáli Gyula 1 frt, Pap Gyula 50 kr, özv. Lengyelné 1 frt, Emberbarát 25 kr, Labonez Ferenc 40 kr, Emberbarát 20 kr, Janesó Gábor 20 kr, Stern Vilmos 50 kr, Király Sándor 20 kr, Márton Ignác 30 kr, Folyovich Sándor 1 frt, Szabadi József 20 kr, Liblich Lajos 30 kr, Szilágyi József gazdatiszt 10 kr, Kun Gyula 10 kr, Farkas Maria 40 kr, Puskás József 30 kr, Borsos József 20 kr, Bologa Miklós 80 kr, Egy emberbarát 10 kr, Ceiler Eduárd 20 kr, Nagy Mózes 20 kr, Kovács Sándor 20 kr, Benedek Dénes 20 kr, Török Ferenc 20 kr, Biró Mihály 30 kr, Vadász Kálmán 10 kr, Keresztesi Ilona 18 kr, Feiler Róbert 50 kr, Fonyi József 50 kr, Szöllösi Ferenc 40 kr, N.-enyedi timártársulat 2 frt, Mátyas Sándor 20 kr, Nagy-Enyed város 6 frt 97 kr. — Összesen 50 frt az az ötven forintot o. ért.

Mely örvedetes eredményt midőn tanácsunk közzé teszi, a nemes szívű adományozóknak, a károsultak nevében, egyszersmind köszönetét nyilvánítja.

Nagy-Enyed város tanácsából, 1883. évi február 7-én.

Kovács Gyula,
polgármester.

Nyilvános számadás.

A „magyarországos ref. egyházi segélyalap“ javára, melynek főcélja az idegen nemzetiségek közé beékelte ref. egyházak segélyezése által a magyar elem fenmaradását és erősítését biztosítani, az egyházközösség keblé tanácsa megbízásából Kovács

Gyula, Málnási Károly és Bartók György egyháztagok az egyházközösség tagjai és N.-Enyed város polgárai közt aláírás utján gyűjtést eszközöltek következő eredménnyel:

Török Bertalan 2 frt, Fodor Miklós 1 frt, Ludvig János 1 frt, dr. Winkler Albert 1 frt, id. Kiss Károly kórh. g. 1 frt, Gáspár János 1 frt, dr. Boez József 1 frt, Rikárd Mihály 20 kr, Beke Simonné 20 kr, Szabó Ferenc 1 frt, dr. Magyar Károly 2 frt, Egy magyar protestáns 50 kr, Vajna István 40 kr, Mester Atila 1 frt, O. Veress Albert 10 kr, Varó Gerő 50 kr, dr. Nagy Albert honvéd ezredorvos 2 frt, Horváth Ferenc 1 frt, Medgyes Bálint 1 frt, Sándor Károly 20 kr, Vajna Ádám 40 kr, Egy valaki 20 kr, Csató János alispán 1 frt, Szász József 1 frt, Málnási Károly m. aljegyző 1 frt, Miksa Miklós 2 frt, Fosztó Ferenc 1 frt, Vájsz József 50 kr, Vén Ferenc 30 kr, Hegedüs Gyula 1 frt, Póka Kálmán kir. főmérnök 1 frt, ifj. Szabó Ferenc 60 kr, Luka György 20 kr, N. N. 20 kr, Tóth Ferenc 1 frt, Telegdi János 20 kr, Unu oficiálu Román 20 kr, Nagy Sándor 50 kr, Farkas Mária 1 frt, özv. Téglás István 30 kr, Török Antal 40 kr, Veres Miklós ülnök 50 kr, Csermátony V. Péter 2 frt, Szentpáli Károly 50 kr, Balkay István 1 frt, O. Veress Gábor 1 frt, Kerekes Mihály 1 frt, Folyovich Sándor 1 frt. — Összesen 38 frt 10 kr.

Fogadják a nemes szívű adakozók a magasztos ezél érdekében legforróbb köszönetünket.

Nagy-Enyed, 1883. febr. 10.

Kovács Gyula.

Málnási Károly.

Dr. Bartók György.

VEGYES HIREK.

— Gróf Zichy Jenő és Péterfi József az ipariskolák szervezése és ipari viszonyok tanulmányozása céljából megkezdett körútjukban f. hó 12-én városunkba fognak érkezni; elfogadásuk, továbbá az ügyekbeni óhajaink és szükségleteink megbeszélése végett f. hó 11-én, délután 4 órakor, polgármester által egybehívandó értekezlet fog tartatni a városház nagytermében, melyre az érdeklődők meghívotnak.

— A folyó hó 16-án tartandó képviselő testületi közgyűlés fontosabb tárgyai lesznek: 1. Az 1848—49-iki szabadságharc emlékére tervezett szobor javára a város által adandó pénzösszeg megállapítása. — 2. Tanács jelentése a tótutczai laktanya felülvizsgálatáról. — 3. Jelentés a városi pénztárnak két rendbeli megvizsgálásáról. — 4. Erdész ajánlata a városi erdők rendezése tárgyában. — 5. Legelési díjak megállapítása. — 6. Előterjesztés a tömeges tűzbiztosítás érdekében. — 7. Szakbizottságok újra alakítása. — 8. Elűköi előterjesztések a bor- és husfogyasztási adó megváltásáról, az erdélyi gazdák idei, városunkban megtartandó vándorgyűlése felől, a laktanyaépítés árverésen történt kiadásáról, a piac befásításáról.

— Nyilvános köszönet. Egyetünk báljának eredményéről közzé tett számadásunk lezárta után a bál jövedelmének gyarapítására, illetőleg egyetünk javára folytak be még adományok; ugyanis id. Zeyk Károly főispán úr ó méltóságától 5 frt, tek. Török Bertalan megyei főjegyző úrtól 1 frt, t. Löcsy Lajos úrtól 1 frt. — Fogadják a fent tisztelt adományozók halás köszönetét az önkéntes tüzoltó egyleti parancsnokságnak.

— Gy.-Fehérvár sz. kir. város p. Igármestere Novák Ferenc, január hó 29-én fényes disztrakomát rendezett, melyre megyénk t. alispánja, a várparancsnokság és a halyórség több törzstiszteje, a törvénytűk elnöke és a kir. ügyész, a városi tisztviselők, ügyvédek és a polgárság előkelői voltak hivatalosok. A gazdag lakoma folyamán Novák F. a házigazda, ő felségeért a királyért, Csató alispán a királyné és a trónörökös pár ó felségeikért, Kindermann tábornok a polgármesterért, Merta ezredes Gy.-Fehérvár városért, a mérnökkari főnök a katonaság és a város közti jó egyetértésért, Halász kir. közjegyző az alispánért, Novák a mlgs főispán urért és Barcs Ferenc nagy prépostért, mint a politikai közélet kitünő munkásáért, majd Joksmann kir. törvénytűk elnökért, az alispán Kindermann tábornokért s a tisztiekért emeltek poharat. A pezsgőzés közben felelett jó kedv esti 9 óráig együtt tartotta a kitünő hangulatba hozott társaságot.

— Az 1849. febr. 4-iki vizaknai szerencsétlen esatában, Bem táborából a haza alkotmánya és szabadsága védelmezésében hősi halállal elveszett dícső bajnokoknak ez évben is Vizakna város lakói lerótták a kegyeletes tartozást. Már 3-án a gyászlobogó kitűzetet a szemoru és véres nap előestéjén, a közös sirnál, és az oda felállított díszes szürke gránit emléknél kivilágítás volt. 4-én délelőtti 9 óra tájt, a rom. kath. templomban mint — ezelőtti években: ugy most is B. E. plebános Requiemet és gyászimát tartott különféle nemzetiségű és vallású városi polgárok igaz honfui, keresztényi és emberbaráti buzgó részvéte mellett.

— Egy szerény kérés. Bakk Endre vizaknai plebános, Bakk és Jancsó. s a rokon nemes családok történelmét egy meglehetősen fokos könyvbe összeírta; mielőtt azonban nyomda alá boesátaná, felkéri tisztelettel mind azokat, kiknél az emlitett családokra vonatkozó valamir irat, vagy másféle adat volna, a kik az emlitett családok történelmére vonatkozólag valamit tudnának, az illető szerzővel tudatni. — A közlött iratok és okmányok, a leg-hálásabb köszönet mellett, használat után egy hét alatt

felelősség terhe alatt azonnal visszaküldetnek, mint azt a szerző tette, a már a tisztelt olvasó közönség előtt is ismert „1848—49-ki szabadságharc alatti események Vizaknán” és „a vizaknai Gerébház multja” című kiadott művei összeszerkesztése alkalmával is.

— **Bosszu a farkasok és rókák ellen.** A sok kártékonyt, melyet ezen vadak okoztak, keményen megtorolta egy derék Nimród-fi. A Csombord községi erdőben ugyanis tiz font „fűszerezett” húst helyezett el, számítva a megszorodott publikum falánkságára. Az eredmény felülmúlt minden várakozást. Tiz darab róka, és egy roppant nagy farkas számoltak el bőitükkel, szépen elterülve a gonosz hatású lakoma körül. Folytatása következik a szegény juhok és baromfiak legnagyobb öröme.

— **Időjárásunk** januárius hóban mérsékelt volt. A hőmérő —12 R°-nál alább nem esett (8-án reggel 7 órakor), sőt 4-én délután 2 órakor +5. R°-ra emelkedett, míg 1880-ban január vége felé —16°, 1881-ben —18° is járt. Az idei január havi középértéklet Reaumur szerint 2½°. Tavaly január hóban egyre-másra olyan időjárásunk volt, mint az idén. — Az elmúlt január hóban 18-án este 8 órakor és 19-én reggel hét órakor volt a légnyomás legnagyobb: 757.0; 26-án este 8 órakor a legkisebb: 739.2. — A léghőmérséklet a lefolyt héten sem változott sokat, azonban szerdán havazás állott be és csütörtök reggel 2° hideg következett.

ORSZÁG-VILÁG.

Az italméresi regale megváltásának ügye már annyira előrehaladt, hogy a törvényjavaslat e tárgyban bármikor a ház elé terjeszthető. E javaslat szerint a regale a községekre ruházatik át, melyek kötelesek megváltani; a szükséges hitelműveletet azonban az állam viszi keresztül, oly módon, hogy az adósság 32—37 év alatt törlesztessék. A községek köteleztetnek a korezmákat bérbeadni, a bérösszeg közvetlenül az adóhivatalhoz fizetetik, és a törlesztési részleteken kívül még egy biztosítási tartalék alap is képezetik. Az állam és a „holt kéz” birtokában levő regalé megváltására 40 — a magán regalé megváltására pedig 80 millió forint lenne szükséges.

Prónay Dezső báró 377 szavazattal 207 ellen a magyarországi lutheránusok egyetemes felügyelőjévé választatott.

A háromszéki vasút létesítésére — írja a „Székely Nemzet” — a megye főispánja engedélyt kapott a közl. minisztériumtól. E vasút Ágostonfalvától Kézdivásárhelynek menne Baróton, N.-Bacsonon, Málnáson és Sepszi-Szentgyörgyön keresztül.

Történelmi jelmezes díszmenet N.-Szebenben. Stock Adolf, a nagyszéki városi építész bizottság elnöke, Vajna Károly munkatársunk apósa, rendkívül érdekes díszmenet létrehozásában fáradozik. Az általa tervezett és Pünkösöd másodnapján a „Junger Waldban” rendezendő díszmenet s történelmi szín- és vítézi játék meg népnépművelés programja a következő: Thema: a szászok bevándorlása és Szeben alapítása. Program: I. A bevándorlók felvonulása: a) II-ik Gejza király heroldjai, mint a bevándorlók útmutatói. b) Hermannia, mint a létező Szeben védszelleme. c) A bevándorlók, élükön a zászlótartóval, később Hermann vezér a plebánossal, megelőzve a földmivelők és vinczellérek által, végül a kézművesek 12. és 13. századbeli jelmezekben, ének és ünnepi indulóval. d) Felvonulás az ünnepi terezen a „Junger Wald”-ban. Pihenő, kis ebéd (reggeli). e) A diszeloadás bevezetése Hermann vezér beszédével. f) Diszeloadás, mely kezdődik a földnek a királyi heroldok általi átadásával és végződik Hermann vezér és a plebános kardjának letüzésével. — II. Diszlokoma. — III. A 12. és 13. században divatozott népmulatságok: nyillóvadás, kakasjáték, abroncs-játék, versenyfutás, májusi fa, viaskodás s egyéb játékok, a szűcsök fegyvertáncza. — IV. Templom-kastély alapítás; a kézművesek lakomája és táncza. — V. A templom védelme: a) Az ellenség, u. m. kúnok, besenyők, törökök és tatárok st. elővonulása. b) Menekülés a várkastély falai mögé és azok további erősítése. c) Ostrom. d) Az ostromlottak kitérése s az ellenség elűzése, mi alatt a templom lángok martalékává lesz. e) Zárkép.

Pozsonyban ref. egyházközség alakul. Pozsonyban a reformátusok száma 500-ra megy s miután köztük magasabb műveltségű írói egyéniségek is meglehetősen számmal vannak, a leendő tiszta magyar egyház a magyar nemzeti szellem erősödésére nagy befolyással bíró tényezővé válhatik.

Pozsony a panszlávismus ellen. A pozsonyi jogakadémiáról egy hallgatót hazaelenes tüntetések miatt kizártak, de bizonyítványában erkölcsi magaviseletére nézve mégis kifogástalan osztályzatot gyert. Pozsony közigazgatási bizottsága ez alka-

lomból kérvénnyel fordult a kormányhoz, hogy jövőre az ottani akadémia hallgatóinak erkölcsi magaviseletére vonatkozólag mindenkor tekintetbe vétessék az is, hogy vajjon az illetőnek politikai magaviselete is kifogástalan-e.

„**Magyar hírlapirodalom 1883-ban.** E cím alatt a „Vasárnapi Újság” f. évi 4-ik száma igen érdekes adatokat közöl, melyek közül a legfőbbeket olvasóinkkal a következőkben ismertetjük meg: Politikai napi lapok 1883. elején 20. Politikai heti lapok 36. Vegyes tartalmu képes lapok 4. Egyházi és iskolai lapok 28. Szépirodalmi és vegyes tartalmu lapok 15. Humoristikus lapok 7. Szaklapok 81. Vidéki lapok (nem politikai tartalommal) 106. Hirdetési lapok 5. Folyóiratok 104. Vegyes melléklapok 20. Összesen 426. — Az első magyar hírlap 1780. január 1-én jelent meg Pozsonyban (Rát Mátyás Magyar Hirmondója): a „Magyar Merkurius” 1788. okt. 8-án; a „Hazai Tudósítások” 1806. jul. 2-án; 1830-ban 10, 1840-ben 26, 1848—49-ben már 86 magyar hírlap jelent meg; 1850. elején 9-re esett vissza, 1854-ben a hírlapok és folyóiratok száma 20-ra emelkedik, 1861-ben 52-re; és ez időtől kezdve folyvást emelkedett, 1868-ban 80-ról 140-re szökött, 1873-ban 201-re, 1879-ben 324-re és 1882-ben 412-re emelkedett, míg 1883-ban a fennebbi számot érte el.

A francia képviselőház a trónkövetelők elleni rendszabályokról szóló törvényjavaslatot a bizottság által megállított alakban e hó első napján elfogadta, és Floque indítványát, mely föltétlen számvetést javasolt, elvetette. A kiutasítás szükségének meghatározását a kormányra bízták, de kimondotta a képviselőház, hogy a Franciaországban uralkodott családok tagjai minden polgári vagy katonai tisztség viseléséből kizártnak. A senátusból e javaslat előzetes megvitatására kiküldött 8 tagu bizottság, mely minden ily nemű tervet ellenez, a javaslatot elvetette és a senatusban mintegy 145 szavazatra számít 110 ellenében. — A senátus ma (febr. 10-én) tárgyalja és csaknem bizonyos, hogy elfogja vetni a képviselőház javaslatát, midőn újabb bonyodalmak fognak beállni.

KÖZGAZDASÁG.

A talaj betegségei.

Mintán a növények azon helyről, hova elvettetnek vagy elültetnek, elmozdulni képtelenek, természetesen vidorabb vagy silányabb tenyészetük azon talaj minőségétől függ, melyben gyökereznek. A talaj, melyen állnak, lakás és éléskamra is egyszersmind számukra; ha tehát ezen lakás egészségtelen vagy az éléskamra nem tartalmaz elég tápszert, az esetben a növény elbetegesedik, elsatnyul és csak silány terméseket hoz; hogy tehát a gazda ily esetben a növényeknek segítségére lehessen és azokat az adott viszonyok között mégis a lehető legjobb termések hozására segítse, ismernie kell a talaj betegségeit, de egyszersmind azon eszközöket is, melyek által e betegségek gyógyíthatók.

A talaj főbb betegségei a következők:

1. **Tulnedvesség.** Mivelés alatti gazdasági növényeink mind szárazföldi növények lévén, azoknak gyökerei az álló talajvizet el nem tűrik, hanem elrothadnak benne. Ily esetben tehát a gazdának az álló talajvizet vagy lejjebb kell szállítania, vagy elvezetni, a mit vagy alagesüvezés, vagy nyitott árkok által lehet véghez vinni, különben a moesárnövények, melyek az ily talajban jól diszlenek, kiszorítják abból a jobb növényeket, a mint ezt a tulnedves kaszálónál s a szántóföldeken találhatjuk egyes nedves foltoknál láthatjuk. A talaj tulnedvessége ellen tehát az alagesüvezés és a földnek nyitott árkokkal való ellátása képezi a gyógyszert.
2. **Tulköttöttség.** A tulköttöt talajban a növények gyökerei sem kellőleg elterjedni nem képesek, sem eleget táplálékot nem nyernek, mivel a levegő abba szabadon be nem hathat s a tápanyagok feloldására közre nem működhetik, a tenyészet tehát igen silány. A gyógyszer az ily talajoknál: az okszerű ugarmivelés, gazdag trágyázás, turó ekével való megmivelés, továbbá mézszel való trágyázás, homokkal való meghordás és mélyen gyökerező növények termesztése képezi. E baj ellen tehát igen sok gyógyszer van a gazda kezében, csak használja is.
3. **Tulságos lasaság.** Az ily talajban viszont a gyökerek alig találnak támpontot s ki vannak téve a kiszáradásnak. Ez tehát rosz lakást szolgáltat a növények számára, s mert tápvisszatartó s táplekötő képessége is csekély, silány éléskamrát is képez az ily talaj részükre, vagyis az ily talajban a növények az éhen- s szomjanhalás veszélyének vannak kitéve. Segíteni lehet e bajon kötött talajokkal való meghordás, hengerezés, ritkább időközben való szántás, a gabna-féle növények termesztésének megszorítása s időről-időre befűvesedésre hagyás által.

Nyomatott Pollák Mór gyorssajtóján Nagy-Enyeden.

4. **Tápszert hiány,** a mi részint öröklött betegség: mint a homok és meszes talajoknál, részint a talaj kiszárolásának a következménye. S mivel ha a talajból a növények kifejlődéséhez szükséges csak egyetlen tápszer is hiányzik, a többi tápszer sem jut teljes érvényre: nem mindig a teljes tápszert hiány az oka valamely talajban a növények nem sikerülésének, silány tenyészetének. E betegségnek tehát több alosztálya van, a minek oka a következőkben leli magyarázatát.

A növények által egy középtermésben egy hektár (szinte 1¼ kat. hold, vagyis 2780 □-ól) földről elvitetik kilogrammokban:

	Káli	Mész	Foszforsav.
Gabna-félékben	44	16	24
Hüvelyesekben	64	60	30
Repcékben	54	44	40
Vörös herében	120	120	36
Luczernában	127	210	44
Takarmány kukoriczában	322	120	397
Burgonyában	130	40	20
Répában	220	49	32

Ebből tehát az következik, hogy többszöri répa és takarmánykukorica egymásután való termesztése következtében valamely talaj könnyen kálibeteg, lóher, luczerna, takarmánykukorica és hüvelyesek után mézsbeteg, és többszöri egymásután való buza s más gabna-félék következtében foszforsavbeteggé lehet. Ezen betegségek ellen azután már más gyógyszer nincs, mint a trágyázás. De hogy az okszerű egymásután való következtetése a növényeknek, vagyis a czélszerű vetés-forgás igen jó óvszert képez e bajok ellen, arról az ily helyen vetés-forgással bíró gazdaságok igen szép tanúságot tesznek

Szerkesztői üzenetek.

Vizakna. Beesés tudósításait várjuk, de főleg történelmi tanulmányainak meggyekre vonatkozó részéből egyes közleményeket örömmel kérünk.

Borbereki. A takarékmagtárakra vonatkozó szabályzati tervet szíveskedjék beküldeni, akkor készséggel tudunk kellő felvilágosítással szolgálni.

Kis lottéria.

Nagyszébeni húzás február 7-én

16 33 47 97 52

Jövő húzás február 21-én

Budai húzás február 3-án:

68 38 75 72 3

Jövő húzás február 17-én.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Kiadó lakás

Magyar-utczai 220. szám alatt, utóbb törzstiszti lakásul használt házam: **5 szoba, konyha, kamara, 2 udvar, szivattyus kút** és a malomárokra rugó kerttel stb. f. év Szent-György-napjától kezdve kiadó. — Az egész ház alatt pincze lévén és a falak tiszta téglából: a lakás száraz és egészséges. A padlás hosszában járda és 5 gabona hámbár.

Nagy-Enyeden, 1883. febr. 3-án.

Id. WINKLER JÁNOS.

Szódavíz-gyár megnyitás!

NAGY-ENYEDEN, Ludvig János úr házában berendezett szóda-gyárunk készítményeit a m. tisz. városi és vidéki közönség beesés figyelmébe és pártfogásába ajánljuk. — Igyekeznünk fogunk azokat a legjobb minőségben kereskedések és vendéglők útján, a m. t. közönség izlésének és kényelmének megfelelőleg áruba hozni, és pedig három alakban.

1. **A tiszta szódavíz** félliteres, ciznigépezettel folyton légmentesen zárható erős fehér üvegekben (szifonok) jó forgalomban. Mint üdítő ital világszerte használatban lévén, a mivel közönség előtt eléggé ismeretes.

2. **A szódavíz limonádé** ciztrommedvet és cukrot tartalmazó kellemes üdítő ital, deciliteres zöld üvegekben, egy kauszuk gyűrű és üveggolyóból álló légmentes zárral.

3. **A szódavíz málnaszirup** zamatos és édes pezsgő ital, az előbbiekhöz hasonló szerkezetű erős fehér üvegekben. —

A n. é. közönség pártfogását tisztelettel kéri

2—3

Rosenthal N. és Társa.